

Genişletilmiş Özet

Metamfetamine Bağlı Spontan Cilt Lezyonları: Olgu Serisi Ve Literatürün Gözden Geçirilmesi

Giriş

Metamfetamin, 19. yüzyılın sonlarında sentezlenen sentetik ve güçlü bir semptomimetik ajandır. 2. Dünya Savaşı sırasında askerleri uyanık tutmak için kullanılan metamfetamin, savaş sonrası dönemde iştah kesici ve uyku azaltıcı etkileri nedeniyle obezite, narkolepsi ve dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu tedavisinde kullanılmıştır. Son zamanlarda dünya çapında ciddi bir sorun haline gelen metamfetamin inhalasyon, nazal, oral veya intravenöz gibi farklı yollarla kullanılabilir. Metamfetamin güçlü bir etkiye, uzun bir yarılanma ömrüne ve yüksek bağımlılık potansiyeline sahiptir (Evren&Bozkurt, 2018).

Metamfetamin merkezi sinir sisteminde hızla dağılarak monoamin nörotransmisyonunu artırır. Böylece enerjide artış, uyku ihtiyacı ve iştahta azalma, uyanıklık, öfori, özgüvende artış, ruhsal, sosyal ve cinsel aktivitelerde ve duygudurumda olumlu etkiler sağlar. Semptomimetik etkiler tüm organları etkileyebilir. Ancak miyokard enfarktüsü ve hipertansiyon gibi en ciddi yan etkiler kardiyovasküler sistemde görülür (Vearrier ve ark., 2012). Metamfetamin, kullanımdan kısa bir süre sonra dopaminerjik, noradrenerjik, serotonerjik ve opioidlerjik etkileri ile davranışsal ve bilişsel değişikliklere yol açar. Kısa ve uzun süreli kullanımı anksiyete, ajitasyon ve depresyondan akut paranoid psikoza kadar çeşitli psikiyatrik semptomların yanında solunum ve dolaşım sistemleri, nörolojik problemlere ve enfeksiyonlara neden olabilir (Evren ve Bozkurt, 2018).

Metamfetamin kullanımı ciltte akne, kaşıntı hissi, ekskoriasyonlar ve “metamfetamin akarları” adı verilen parazitoz sanrılarına bağlı deri yolmaya neden olabilir. Metamfetaminin damar yolu ile kullanımına bağlı enfeksiyöz deri lezyonları da görülebilir (Evren&Bozkurt, 2018). Metamfetamin kötüye kullanımı sıklıkla “meth ağzı” olarak bilinen, belirli oral hastalıklar ve diş çürümeleriyle ilişkilidir (Liu 2010, Rommel 2016). Ayrıca, metamfetamin kullanımı spontan oluşan akne ve cilt lezyonlarına yol açabilir (Winslow ve ark., 2007).

Literatürde metamfetaminle ilişkili deri lezyonlarına ait az sayıda veri bulunmaktadır. Bu yazıda, metamfetamin kullanımına bağlı kaşıntı veya deri yolmadan bağımsız olarak ortaya çıkan, vücutta çeşitli lokalizasyonlarda, farklı türlerde spontan deri lezyonları görülen 11 olguya ait vaka serisi ve literatür incelenmesi sunulmuştur.

Olgular

Olgular, Ocak 2022-Aralık 2022 tarihleri arasında bir yetişkin alkol ve madde detoksifikasyon kliniğinde yatarak tedavi gören hastalardan oluşmaktadır. Verilerin bilimsel amaçlı kullanımı ve cilt lezyonlarının fotoğraflanması için tüm hastalardan sözlü onam alınmıştır.

Metamfetamin Kullanım Bozukluğu tanısı, Mental Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı-5 kriterlerine göre bir psikiyatrist tarafından doğrulanmıştır. Araştırmacılar tarafından hastaların madde kullanım özelliklerini ve deri lezyonlarını içeren bir sosyodemografik form oluşturmuştur.

İstatistiksel Analiz

Verilerin analizi SPSS 25.0 programı kullanılarak yapılmıştır. Hastaların sosyodemografik ve klinik özellikleri yüzde, sayı, ortalama ve standart sapma gibi tanımlayıcı yöntemlerle değerlendirilmiştir.

Olguların İncelenmesi

Metamfetamin kullanımıyla ilişkili farklı tipte deri lezyonları olan 11 hasta incelendi. Tüm hastalar, mevcut cilt lezyonlarının metamfetamin kullanımına başladıktan sonra ortaya çıktığını ve kullandıkları sürece devam ettiğini bildirdi. Olgularının hiçbirini herhangi bir sistemik hastalığı yoktu veya herhangi bir ilaç kullanmıyordu. Olguların 1'i kadın (%9,1), 10'u erkekti (%90,9). Yaş ortalaması 24,6 ± 4 yaş idi. Olguların neredeyse tamamı (%90,9, n = 10) her gün metamfetamin kullanmaktaydı. Her gün metamfetamin kullanan hastaların ortalama metamfetamin kullanım miktarı 0,5-2 gr/gün idi. Haftada 3 gün metamfetamin kullanan 1 hasta ise ortalama 1 gr/hafta kullanmaktaydı. Ortalama metamfetamin kullanım süresi 3,0 ± 1,8 yıldır. 10 olgunun (%90,9) metamfetamin kullanım yolu inhalasyon, 1'inin (%9,1) ise hem inhalasyon hem de yeme/içme idi. Hastaların %27,3'ünün metamfetamine bağlı psikotik semptomları vardı. Olguların hiçbirisi alkol veya metamfetamin dişında herhangi başka bir madde kullanmıyordu. Olguların hiçbirinde rutin laboratuvar incelemelerinde ve hepatit ya da human immunodeficiency virus testlerinde patolojik bulguya rastlanmadı.

Cilt lezyonları kabaca dairesel görünümlü, etrafı skar dokusu ile çevrili ve lezyon üzerinde kabuklanma olan dairesel iyileşme alanları şeklinde gözlemlendi. Bazılarında sekonder enfeksiyon saptandı. Lezyonlar yüz, gövde, kollar veya bacaklarda yer almaktaydı (şekil 1). Tüm lezyonlar 2 cm'den küçüktü. Lezyonların hepsinin ortaya çıkışı spontan, çoğunlukla kaşıntılı sivilceler şeklindeydi. Hastaların hiçbirisi karıncalanma veya ciltte böcek gezinmesi hissi tarif etmedi. Cilt lezyonlarının metamfetamin kullanımının kesilmesinden sonra spesifik bir tedavi olmaksızın, genellikle yara izi bırakarak gözle görülür şekilde iyileştiği gözlemlendi. Vakaların sosyodemografik, madde kullanımı ve cilt lezyonlarına ait özellikler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tartışma

Metamfetamin sempatik sistem üzerinde güçlü bir uyarıcı etkiye sahiptir. Bu semptomimetik etki, tükürük salgısında ve tükürüğün tamponlama kapasitesinde azalmaya neden olarak ağız sağlığını olumsuz etkiler. Bu etkiler “kuru ağız” olarak tanımlanır ve görülme sıklığı %72’dir. Kuru ağız, enfeksiyöz veya eroziv oral lezyonlara, diş çürükleri ve diş kayıplarına neden olur ve bu tabloya “meth ağız” adı verilir (Rommel et al., 2016; DeCarolis et al., 2015). Metamfetamin, meth ağızından farklı olarak, ciltte, gri-kuru cilt ve kaşıntı gibi bazı semptomlara neden olabilir. Ayrıca, metamfetamin kullanımına bağlı olarak ciltte akne, sivilce veya küçük kırmızı lekeler de oluşabilmektedir (Albattal ve ark., 2021).

Literatürde, metamfetaminle ilişkili spontan deri lezyonları hakkında sadece bazı nadir olgu bildirimleri bulunmaktadır. Metamfetamin kaynaklı lezyonlar ilk olarak 1998 yılında Wollina ve arkadaşları tarafından amfetamin kullanan iki hastada görülen ve “extacy pimples” olarak adlandırılan yüz döküntüsü ve kırmızımsı papüller olarak tanımlanmıştır. Bu sivilcelerin metamfetamin kullanıcılarının sinir uçlarındaki ektrin bezlerinin nöropeptid aracılı uyarılmasından kaynaklandığı belirtilmiştir (Wollina ve ark., 1998). Topçuoğlu ve arkadaşları, metamfetamin dahil diğer bazı maddeleri de kullanan bir olguyu sunmuşlardır. Bu hastanın yüzünde, yoğun metamfetamin kullanımından dört gün sonra ortaya çıkan kaşıntılı ve kırmızı deri lezyonları vardı. Ancak bu olgu dermatolojik değerlendirmede herpes labialis olarak değerlendirilmişti ve antiviral tedavi sonrası lezyonları gerilemişti (Topçuoğlu ve ark., 2021). Literatürde bildirilenlere ek olarak, sunduğumuz vakalarda olduğu gibi kaşıma veya koparma olmadan da metamfetamine bağlı spontan lezyonlar oluşabilir.

Sunduğumuz tüm vakaların ortak özelliği, lezyonların metamfetamin kullanımından sonra kendiliğinden ortaya çıkması ve genellikle tedavi olmaksızın kesildikten sonra birkaç gün / hafta içinde düzelmesidir. Lezyonlar için istenen dermatoloji konsültasyonları neticesinde, metamfetamine bağlı cilt lezyonlarının bazen dermatologlar tarafından uyuz ya da dermatit olarak teşhis edilebildiğini saptadık. Ancak, klinik izlemimizde bu lezyonların önerilen spesifik tedavilere yanıt vermediğini belirledik.

Deri lezyonlarının histopatolojik incelemesi için biyopsi yapılmaması çalışmamızın önemli bir kısıtlılığıdır. Bu nedenle, gelecekteki çalışmalarda deri biyopsisi yapılması önerilir.

Sonuç

Metamfetaminin yaygın sistemik ve psikiyatrik etkilere sahiptir. Bununla birlikte, literatürde daha önce tanımlanan kaşıntı, deri ekskoriasyonları veya deri yolma gibi metamfetaminle ilişkili eksternal lezyonlar dışında, enfeksiyöz kaynaklı olmayan spontan deri lezyonları hakkında çok az veri mevcuttur. Klinisyenlerin, metamfetamine bağlı olarak ortaya çıkabilecek deri lezyonlarının çeşitlilikleri, özellikleri ve vücuttaki lokalizasyonlarını göz önünde bulundurmaları önerilir.